

GEMEENTELIJKE EXPOSITIERUimte KAMPEN "VOORMALIGE SYNAGOGE"

Een huis van gedachtenis De voormalige Synagoge

Dit gebouw was bijna honderd jaar lang bedehuis voor de joodse gemeenschap van Kampen; om precies te zijn van 1847 tot 1942.

In de jaren 1942 en 1943 werden 34 joodse medeburgers weggevoerd uit hun huizen en hun stad door een bezetter, die vond dat zij geen recht op leven hadden. Ze werden in Duitsland en Polen om het leven gebracht....

Hun namen staan sinds de restauratie op de voorgevel van hun oude synagoge, "Een steen weent uit de muur", ter gedachtenis. Daarom heet sinds de restauratie die in 1984 werd voltooid deze voormalige synagoge dan ook:

BET-ZIKKAROON, Huis van Gedachtenis.

Het gebouw

De synagoge werd in 1847 in opdracht van de Nederlands-Israëlitische gemeente van Kampen gebouwd door de stadsarchitect Nicolaas Plomp. Groot is het gebouw niet: In de binnenruimte was plaats voor ca. 80 mannen, terwijl de achtergalerij aan een 25-tal vrouwen plaats bood. In de oorlogsjaren werd het gebouw door de bezetter gebuikt als depot voor legermateriaal. Bovendien hield de SS er schietoefeningen. Het interieur werd grotendeels vernield; slechts de wetsrollen en enkele kleinere rituele zaken konden tijdig aan de vernietiging worden onttrokken en tijdelijk elders worden ondergebracht. Na de oorlog verkocht de joodse gemeente van Zwolle als rechtmatige eigenaar het pand aan de Gemeente Kampen. Aangezien er in Kampen geen joodse gemeente meer bestond, werd het leegstaande gebouw verkocht aan een plaatselijke industrie. Na enkele jaren wisselde het van eigenaar. Door verschillende verbouwingen raakte het oorspronkelijk karakter van het gebouw nagenoeg volledig verloren.

2.

Het deed jaren dienst als garage en pakhuis. Het zou geruime tijd duren, voordat men in Kampen beseftte dat het zó niet langer kon. In 1973 groeide het onbehagen over de situatie uit tot het vaste voornemen van een aantal burgers van kampen, niet te rusten voordat Kampen een oude schuld zou hebben ingelost door restauratie van deze voormalige synagoge en het scheppen van een passende functie. Uit een voorlopig comité groeide begin 1981 een officiële stichting: de Stichting Synagoge Kampen. Nauwe samenwerking met de burgerlijke gemeente leidde er toe dat de gemeente Kampen het pand in 1981 weer in eigendom kon verwerven. Financiële acties van de Stichting binnen de eigen gemeente leverden in een periode van twee jaar een startbedrag op van bijna f 100.000,-. Door de medewerking van het gemeentebestuur konden bovendien in het kader van het stadsvernieuwingsplan bij de landelijke en lagere overheden subsidies worden verkregen, omdat de synagoge aan de IJsselkade een onderdeel vormt van het beschermde stadsgezicht van Kampen.

Restauratie.

Door de periode van ontluistering bleek het gebouw ernstig aangetast te zijn. De zijgevel was sterk verminkt; met name de aangebrachte garage-deuren werkten storend. Stucwerk en ornamenten waren in slechte conditie, het gewelf had zijn pleisterlaag verloren en was bespijkerd met hardboardplaten. De vrouwengalerij was verdwenen - daarvoor in de plaats was over de volle oppervlakte een pakhuisvloer aangebracht. Door naarstig speurwerk en uit gegevens van enkelen die het gebouw in oorspronkelijke staat hadden gekend, kon een aantal gegevens, zij het summier, worden verzameld, die een redelijke reconstructie mogelijk maakten. Ontbrekende details werden naar het voorbeeld van nog bestaande andere onderdelen nagebouwd. In de huidige vloerstructuur is de oorspronkelijke opstelling van het interieur met betrekking tot de banken, de bima en de plaats van de Arke, terug te vinden. De akoestische problemen konden redelijk opgelost worden.

3.

De oude versieringen werden voorzichtig verwijderd en dienden als mallen voor de ter plaatse nieuwgegoten ornamenten. Ook de oorspronkelijke boogramen zijn naar het oude model geconstrueerd. De Davidsster in het gewelf herinnert aan de oude functie van het gebouw.

Gemeentelijke expositieruimte Kampen; Voormalige Synagoge

gevestigd: IJsselkade 33

Openingstijden di. t/m za. van:

11.00 - 12.30

13.30 - 17.00 uur

Wisselende tentoonstellingen Hedendaagse kunst